

Ek 5 - HOST CEVAPLARI VE KATILIMCI KATKILARI

Bu bölümde, 15 host'un, sırayla ziyaret ettiği 5 masadaki katılımcılardan aldıkları fikirlerden yararlanarak oluşturduğu 1 ila 5 ipucu ile, bu ipuçlarını tüm katılımcılara sunduğunda katılımcılardan gelen katkılar yer almaktadır.

Soru 1. Alüminyum üretiminin önemli bir girdisi "enerji"dir. Buna göre, bir yandan ucuz enerji temin yolları aranırken, bir yandan da üretim teknolojilerinde inovasyonlara ihtiyaç var. Sizce bu konudaki etkili ve gerçekçi yaklaşım ne olabilir?

- ipucu 1. Spesifik destekler açılmalı. İhracatla alakalı kullanılan enerjilerin sanayicilere geri ödeme yapılmalı. Nükleer, güneş, rüzgar enerjisi yatırımları yapılmalı.
- ipucu 2. AR-GE yatırımları mevcuttan daha cazip teşviklerle desteklenmeli. Enerji yatırımlarındaki teşvik oranları arttırılmalı.
- ipucu 3. Ton başına enerji tüketiminde günbegün başarılı olan işletmeler teşvik edilmesi gerekir.
- ipucu 4. Firmaların birim enerji miktarı tespit edilmeli. Yüksek enerji tüketen firmaların bu iş için yapması gereken yatırımlar teşvik edilmeli.
- ipucu 5. Mevcut makina ve teçhizatımız enerji tasarrufunu mümkün kılıyorsa yeni makina alımına devlet teşvik etmeli.

Katılımcı Katkısı: Enerjiyi verimli kullanım ile ilgili (ENVERDER) öncülüğünde gerekli tasarrufu yapan firmalar yaptığı tasarrufa yönelik uygun kredi teşviki vardır. Bölgesel kalkınma ajansları enerjide tasarruf edilecek noktaların tespiti yönünde, firmalara ücretsiz olarak destek vermektedir.

Soru 2. Al ve Cu üretiminin önemli bir girdisi hammaddedir ve yerli hammadde üretimi yetersizliği nedeniyle ithal edilmekte olup bu bir olumsuz maliyet öğesidir. Bu konudaki politikalara ışık tutacak ipuçları neler olabilir?

- ipucu 1. Proseslerde iyileştirme ve verimlilik (nükleer enerji) çalışmaları yapılmalıdır. Üniversiteler alternatif üretim teknikleri araştırmalıdır.
- ipucu 2. Cevher rezervlerimiz tespit edilmelidir. Hurda rezervlerimiz kontrol altına alınmalıdır. Öncü şirketler MTA faaliyetlerine ortak olmalıdır.
- ipucu 3. Ucuz enerji ve boksit bulunan Dubai ve Bahreyn'de Türkiye'nin de içinde olduğu bir ortak girişimle hammadde üretim tesisi kurulabilir.
- ipucu 4. Konsantre bakır ihracatı 3 yıl içinde ortadan kaldırılmalıdır. Bunları işleyecek bakır izabe tesisi kurulmalıdır. Kapasite arttırılmalıdır.
- ipucu 5. Yeni maden arama ruhsat başvurusunda izabe tesisi zorunlu tutulmalı. Kısa vadede Çin örnek alınarak depo ve borsa kurulmalıdır.

Katılımcı Katkısı:

1. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın başlattığı demir-demirdışı eylem planı incelenmeli.
2. Ekonomik olmadığı için izabe tesisi zorunlu olmamalı.
3. Teknik bir uzman ekibi tüm bilgilerin doğruluğunu teyit etmelidir.
4. Kapsamlı bir literatür araştırması yapıp, bugüne kadar yapılmış tüm çalışmalar incelenmelidir.
5. İthal hurda getirilmesinin önü açılmalıdır.

Soru 3. İhraç ürününün katma değerini ölçebilen ve buna göre devlet teşviklerini ayarlayan bir sistem nasıl tasarlanabilir?

- ipucu 1. Alternatif kaynaklar kullanarak stratejik ürünler üretilmesi hammadde satış fiyatı arasındaki orana bakarak bir kurulun kararı vermesi.
- ipucu 2. LME ortalaması ile hesaplanacak hammadde ortalaması ile ihracat cirosu arasındaki orana dayalı bir teşvik sistemi.
- ipucu 3. Ürün bazında tarife sistemi üretim farklılığı, ihracat cirosunun miktar oranına göre teşvik sistemi
- ipucu 4. İhracat cirosundan, girdi maliyeti (yani LME + prim + enerji + işçilik) düşmesi buna AR-GE bütçesi patent marka kriterlerinin eklenmesi ithalat ikamesi ölçümü ile teşvik yapısı.
- ipucu 5. Ürün prosesi teknolojik üretim, spesifik ürün, karlılık katma değerdir. Yatırım desteği, maliyet üzerine etkisi, e-ticaret desteği içeren üniversite, sanayi heyetinde kurum ile tanımlanması.

Katılımcı Katkısı:

1. Özel teşvik: Alternatif kaynak kullanımı, inovasyon-marka-patent uygulamaları, stratejik ürünler, başlangıç aşamasında girişimciler, e-ticaret uygulamaları,
2. Genel teşvik: Hammadde birim maliyetinin (LME+prim) ile dönemsel hesaplanması,
3. Her firmanın ihracat cirosuna göre birim ihraç satış fiyatı, cari açığa etkisi ve hedef ihracata yaklaşma esası ile sektöre teşvik uygulaması,
4. Teşvik kapsamı: Yatırım-istihdam-kaynak-verimlilik uygulamaları,
5. Teşvik sektör kurulu (üniversite, sanayi, ilgili bakanlık temsilcilerinden oluşması),
6. Her yıl tebliğ ile destek kapsamının ve uygulama yönteminin belirlenmesi,
7. Yüksek katma değerli ürünlerin teşvik edilmesi (Al ve Cu konusunda).Firmaların YKD'e yönelmesini sağlayacaktır,
8. YKDli ürünlerin ölçülmesi,
9. Firmanın patent alması
10. Patent aldığı ürünün satış rakamı konularının baz alınıp devlet tarafından teşviklenmesi gerektiği

Soru 4. LME deposu kurma hakkında birkaç ipucu neler olabilir?

- ipucu 1. Öncelikle sektörün LME deposu muhteviyatı ve faaliyetleri hakkında bilgi eksikliği olduğu tespit edildi. Bu konuda bilgilendirme talep var.
- ipucu 2. Dünyanın değişik bölgelerinde aktif olan bu sistemin Türkiye’de de olmasında fayda mülahaza edildi.
- ipucu 3. Kurulumun önünde en büyük engelin vergilendirme mevzuatı olduğu anlaşıldı ve bu düzenleme konusundaki tebliğin yayınlanması gerekli görüldü.
- ipucu 4. Bu noktada dernekler ve birlikler nezdinde komisyonlar oluşturulup, ilgili bakanlıklara bu konuda talepte bulunulması uygun bir çözüm görüldü.

Katılımcı Katkısı:

Halen birliğin bakanlık ile bu konuda görüştüğü ve bakanlığın İstanbul yakınlarında kontrollü bir pilot depo kurulabileceği konusunun değerlendirildiği öğrenildi.

Soru 5. Hammadde temin güvenliđi nasıl temin edilir?

- ipucu 1. Birincil alüminyum hammaddesinin tüm üreticiler tarafından kurulan konsorsiyum ile yıllık bağlantılar yapılarak tedariki.
- ipucu 2. Alüminyum hurda ihracatının engellenmesini ve teşvik edilmesini engelleyecek yasa çıkarılması gerekli. TALSAD görev alabilir.
- ipucu 3. Türkiye’de boksit ve alümina ithalatı yaparak birincil alüminyum imalatını sağlayacak bir tesisin kurulmasının devletçe teşviki.
- ipucu 4. Devletin, LME borsasının yönetiminde yer alacak ve buradaki yapıyı analiz edecek bir sistemin kurulmasını teşvik etmesi

Soru 6. Henüz Türkiye’de üretilmeyen yüksek katma değerli ürünlerde, dış pazarlarda, o pazarların oyuncularıyla yarışabilecek koşullar nasıl gerçekleştirilebilir?

ipucu 1. Yenilikçi fikirlerin anonim bir şekilde tartışılabileceği online bir platform bilgi havuzu geliştirilmeli

ipucu 2. İhracatçının üzerindeki yüklerin kaldırılması ile ilgili etüt yapılmalı (TİM)

ipucu 3. Orta vadeli planlama yapılarak bütçe ayrılmalı

Katılımcı Katkısı:

1. Uluslararası rekabet konusunda çalışmalar yapılmalı.
2. Üniversiteler ile sanayici arasındaki ilişki geliştirilmeli.
3. Her üniversite ayrı bir spesifik bir konu hakkında araştırma yapmalı. En azından spesifik bir konuda araştırma yapan bir üniversitenin her konuda araştırma yapan bir üniversiteye göre daha çok bilgi birikimine sahip olacağı araştırmalarında daha başarılı olacağı da açıktır.

Soru 7. Esas amaç, rekabet gücü yüksek, katma değerli ürünlerdir. O halde, sadece Al veya sadece Cu ürünler yerine, çeşitli girdilerden oluşan ve özellikle de bilgi katma değeri yüksek “bileşik ürünler”e yönelmek gerekir.

Bu işe, iki anlama geliyor: (1) Sektörler arası işbirlikleri yoluyla bileşik ürünler üreterek sinerji yaratmak. (2) Küçük firmaların çoğunlukta olduğu sektörlerde ölçek ekonomileri sağlamak.

Bu işbirliklerini sağlayabilecek etkili ve gerçekçi önlemler neler olabilir?

- ipucu 1. Şirketleri küçük olsun, benim olsun anlayışından uzaklaştırarak bir model yaratılmalı ve bu model kurumlar arası işbirliğini arttırmalı.
- ipucu 2. Gelişmiş ülkelerdeki katma değerli bileşik ürünlerin başarılı örneklerini araştırıp ortaya koyacak bir araştırma platformu oluşturulmalı.
- ipucu 3. Bileşik ürünlere yönelik yatırım ve üretimi teşvik için bir teşvik mekanizması oluşturulmalı, yaratılan katma değer üzerinden teşvik verilmeli.
- ipucu 4. Bileşik ürünlere yönelik ÜR-GE projeleri için TÜBİTAK, sanayi, üniversite işbirliği sağlanmalı, AR-GE proje pazarları kapsamına bu da alınmalı.
- ipucu 5. Küçük firmaların bir araya gelmesi için ortak satın alma ve ortak satış platformlarının kurulması teşvik edilmeli.

Soru 8. Hammadde güvenliğini korumak için metal borsasını nasıl kurarız?

ipucu 1. LME deposu kurulması cesaretlendirilmeli, devletçe desteklenmeli.

ipucu 2. LME'nin Türkiye'de demir dışı metaller, özellikle de Al konusunda çalışması cesaretlendirilmeli (demir-çelik yoğun olmamalı)

ipucu 3. 2009 da LME ile ilgili yapılan kanun değişikliğine ilişkin tebliğin çıkarılması.

ipucu 4. Dünya örnekleri göz önüne alınarak fizibilite çalışması yapılmalı. (Bkz. Soru 10)

Katılımcı Katkısı:

Zaten metal borsası kurulması için çalışmalar var. İFM yapılanması devam ediyor, ama fiyatlama açısından da, diğer dinamikler açısından da ne kadar yararlı olacağı tartışılmalıdır. LME deposunun faydası ile ilgili görüş birliği var.

Soru 9. Sektörün RG'nü artırmak ve sürdürülebilir kılmak için ne yapmalı?

ipucu 1. Teknoloji transferi değil, kendimizin know-how üretmesi.

ipucu 2. Türkiye'de sektörel bazda akredite test kurumlarına sahip olmalıyız.

ipucu 3. Etkin pazarlama stratejileri ile yeni pazarlara giriş bölgesel markalaşma. (Sibirya, K.Afrika vb. uygun profil üretimi)

ipucu 4. KDV nin finansman üzerindeki maliyeti düşürülmeli, kolay geri alınabilmeli, gizli vergiler netleşmeli.

ipucu 5. Alüminyumda özel seri alaşımlar ile niş ürünler üretilmesi. Geri dönüşüm teknolojilerinde AR-GE, ÜR-GE, destek otomasyon kontrol sistemleri önemli.

ipucu 6. Kayıt dışının önlenmesi, korunması, sektöre yeni giren firmaların yükümlülükleri yerine getirdiği denetlenmeli. Bilgi ve deneyim önemli.

Katılımcı Katkısı:

- Alüminyumda bir çok özel alaşım Türkiye'de üretilmiyor (5/6/7000 serileri vb.)
- Dünyadaki öncü olan sektör firmalarda Türklerin üst seviyede görev almaları.
- Alüminyumun stratejik önemini tüm sosyal katmanların bilgilendirilmesi.
- Geri dönüşüm, değerli metal.
- Daha spesifik ürünler satmak (levha, külçe satmaktansa özel ürünler satma)
- Hurda ithalatının önü açılmalı.
- Hurdanın yurtdışına çıkışının önlenmesi.
- Firmalar üzerindeki gizli vergilerin netleştirilmesi, finansal maliyetin azaltılması (Ek vergiler bilinmeyince maliyetlendirmeye konamıyor.)
- Geri dönüşüme daha çok önem verilmesi.
- Geri dönüşümde maksimum kazanç
- Global piyasalardaki toplantıları izlemek-takip etmek-trendler
- Patent, know-how, telif haklarını korumak.

Soru 10. TR metal borsasının kurulması sektöre ne kazandırır?

ipucu 1. Hammadde teminini güvence altına alacaktır.

ipucu 2. Girdi maliyetlerini düşürerek ve primleri kontrol altına alarak sürdürülebilir karlılığa neden olacaktır.

ipucu 3. Kur dalgalanmalarına karşı üreticiyi koruyarak olası zararları tolere ederek, fiyat eşitliği getirecektir.

ipucu 4. Ürün bazında kaliteyi artırarak markalaşmayı teşvik edecek ve ürünün doğru fiyattan pazara çıkışını sağlayacak.

ipucu 5. Firmaların tam kapasite ile çalışmasını sağlayarak üretimin artmasını da sağlayacaktır.

Katılımcı Katkısı

- Borsa, fiyatlarının oluşmasını sağlayan ve yöneten bir kurumdur.
- LME gibi çok etkin bir kurum varken Türkiye’de metal borsasının yaşayabilmesi mümkün değildir.
- LME, 11 bankanın sahip olduğu özel bir şirket idi. 2012 Aralık ayında bu şirket yeni bir limited şirket olan Hong Kong borsasına 2.2 milyon dolar fiyatla satıldı. Çok isteniyorsa yeniden satışa çıkacak olursa, LME yi satın almak için hazır olunmalıdır.

Soru 11. Çeşitli sorunlar konusunda alınabilecek önlemlerle mevcut ihracat rakamlarında “kısmi” gelişmeler sağlanabilir. Bir “sıçrama” yaratabilmek içinse sıradışı sayılabilecek etken ne olabilir? Nasıl gerçekleştirilebilir?

ipucu 1. Marka olmak. Marka değeri olan ürünler için katma değeri yüksek ürünler üretmek.

ipucu 2. Hammadde temini konusunu ülke bazlı yapılandırmak.

ipucu 3. Korumacı devlet politikaları, yerlileştirme.

ipucu 4. Makine envanteri yönetimi -Atıl yatırım durumunun ortadan kaldırılması.

ipucu 5. Ülke içi kalite seviyesinin ve verimliliğin dünya düzeyine çıkması, standardizasyon.

Soru 12. Alüminyum yerine, hafifliği, sağlamlığı, fiyatı gibi özellikleri nedeniyle ikame olabilecek ve böylece ileriki yıllarda mevcut sektöre tehdit oluşturabilecek alternatiflerle ilgili ne tür çalışmalar yapılmalıdır?

- ipucu 1. Üretim birimlerinin atıl kalmaması için devletin de yönlendirmesi ile, ürün değişikliğine uyum sağlayabilecek esnek yapılanma gerçekleştirilmeli.
- ipucu 2. Malzeme özelliklerini ikame malzemeden üstün kılmak için ülke çapında AR-GE örgütlenmesi oluşturulmalıdır.
- ipucu 3. Al ve Cu gelişen bir trende sahiptir. Üreticiler de yeterli esnekliğe sahip olduğu için böyle bir tehdit yoktur.

Soru 13. Tevkifatlı KDV sorunu nasıl aşılabılır?

ipucu 1. Millileştirilen ve iç piyasada tüm alışlardan %50 tevkifat uygulanması; ithalatta teminat mektubu uygulanması.

ipucu 2. Mahsuplaşmalarda süre kısaltılması, mahsup oranlarının değişmesi ve fatura limitlerinin arttırılması

Soru 14. Sektörü nasıl markalaştırırız?

- ipucu 1. Markalaşmak için ön koşul firmanın bu yönde bir vizyonunun olmasıdır. Bu vizyona sahip firma üretim ve pazarlama alanlarında aşağıdaki şartları da sağlamalıdır.
- ipucu 2. Markalaşmak isteyen firma, uluslararası standartlara uygun, sürekli, kaliteli dünyadaki teknolojik gelişmeleri takip ederek ar-ge, inovasyona önem verip üretir.
- ipucu 3. Üretim dışında hedef pazarlarını iyi tespit ederek feed back analizlerini de ihmal etmeden tanıtım, pazarlama, reklam faaliyetlerinde bulunarak markalaşılır.
- ipucu 4. Pazarlama ile bağlantılı olarak müşterinin firmaya olan güveni tam olmalı ve müşteri aldığı hizmette memnun olmalı, müşteri algısında farkındalık yaratılmalı.
- ipucu 5. Tüm bunların yanısıra sürekli kaliteli üretim, etkin pazarlama için firma, kendi çalışan memnuniyetini de gözardı etmeden uzun vadeli bu hedefe odaklanmalıdır.

Katılımcı Katkısı

Uluslararası sempozyumlarda Türk Alüminyum Bakır sektörünü tanıtmak amaçlanmalı.

Soru 15. Kurumlar arası yıkıcı rekabet yapıcı dayanışmaya nasıl çevrilir?

- ipucu 1. Rekabetin yıkıcı olmasının önü ancak, sektör üyelerinin uzun vadede bunun kendilerine de zarar vereceğini idrak etmesi ile kesilebilir.
- ipucu 2. Uluslararası rekabet koşullarına ulaşarak pazar payı büyütülürse firmaların gücü ve kalitesi oranında pay almasıyla yıkıcı rekabet azalır, yoksa sadece iyi niyetle yıkıcı rekabet dayanışmaya dönüşmez.
- ipucu 3. Uluslararası kalite standartlarına uyularak yapılan üretimin getirisi olan fiyat ve katma değer artışı rekabeti yıkıcı olmaktan yapıcı olmaya dönüştürür. Standartlara uyum devlet ve uluslararası denetleme kuruluşlarında yapılır.
- ipucu 4. Devlet sektörün ihracatta karşılaştığı vize ve farklı ülkelerce mallarımıza uygulanan vergi oranları gibi problemleri ortadan kaldıracak girişimlerde bulunmalı.
- ipucu 5. Üretimdeki girdi maliyetlerinde devlet enerji desteği toplu hammadde tedariki gibi araçlarla rekabet gücünün artması, yıkıcılığı azaltır. Sektörlerdeki birlikler dayanışmayı arttırıcı unsurlardır. Fuar ve sempozyum gibi ticari ve akademik faaliyetler sektörler rekabet gücünü artırır.

Katılımcı Katkısı

- Kayıt dışılığın önlenmesi
- Çevre konuları vb. yaptırımlarda tüm sektöre aynı şekilde uygulanmalı
- Denetim eksikliği (Her türlü denetim tam ve usulüne uygun yapılmalı)
- Haksız rekabeti önlemek için, uluslararası anlaşmalar çerçevesinde anti dumping uygulamaları yapılmakta. Bu uluslararası uygulama iç piyasadaki firmalara uygulanabilir mi?
- Şirketlerin kurumsallaşması yıkıcı rekabetin önüne geçebilir.
- Sektörün hizmet verdiği alanlarda kullanılan ürünlerde standart olmalı.